

بسمه تعالی

۲۰۳۴

۱۳۸۶/۰۶/۲۵

گزارش سفر نمایندگان نهضت آزادی ایران به افغانستان

شرکت در سمینار ششمین سالگرد شهادت احمد شاه مسعود

پیرو اطلاعیه شماره ۲۰۳۲ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۳ روابط عمومی نهضت آزادی ایران مبنی بر عزیمت آقایان دکتر ابراهیم یزدی، دکتر غفار فرزندی و مهدی معتمدی مهر (به ترتیب دبیرکل، عضو شورای مرکزی و عضو دفتر سیاسی نهضت آزادی ایران)، همراه با جمعی از فعالان سیاسی و حقوق بشری و نیز چند تن از دست‌اندرکاران عرصه‌های رسانه‌ای ایران برای شرکت در مراسم ششمین سالگرد شهادت احمد شاه مسعود، فرماندهی شهید، شخصیت ملی، چهره‌ی برجسته مبارزه و نماد استقامت ملت ستم‌دیده‌ی افغانستان در دوره معاصر مشروح رخدادهای و دستاوردهای این سفر را به آگاهی ملت شریف ایران می‌رسانیم:

این سفر که به دعوت رییس محترم بنیاد احمد شاه مسعود، جناب آقای احمد ولی مسعود، صورت پذیرفت، در ۱۳۸۶/۶/۱۳ آغاز شد و هیأت اعزامی در ۱۳۸۶/۶/۲۰ به ایران برگشت. سمینار مسعود شناسی در ساعت ۹ صبح شانزدهم شهریور در محل چادر بزرگ لویی جرگه در شهر کابل افتتاح شد و در ظهر نوزدهم شهریور در دره پنجشیر، واقع در شمال افغانستان و در کنار مزار فرماندهی شهید، پایان یافت.

در روز نخست این سمینار، که شخصیت‌های رسمی به ایراد سخنرانی می‌پرداختند، پس از گشایش سمینار، پیام کتبی آقای سید محمد خاتمی، رییس جمهور سابق کشورمان، و سپس پیام خانم فانتین، رییس سابق اتحادیه‌ی اروپا، - خوانده شد. در پی آن، معاون اول رییس جمهور، رییس مجلس افغانستان، برخی از وزیران کابینه و چندتن از شخصیت‌های سیاسی و ملی افغان، مانند آقای دکتر عبدالله - وزیر سابق امور خارجه - و شاهزاده مصطفی ظاهر (نوهی مرحوم

ظاهر شاه) سخنرانی کردند. سفیر هندوستان دیگر سخنران این جمع بود و آقای دکتر ابراهیم یزدی، به عنوان برگزیده‌ی هیات غیر دولتی ایرانی، تنها سخنرانی بود که هیچ دولت یا حکومتی را نمایندگی نمی‌کرد، اگرچه از سوی مجری برنامه به عنوان وزیر اسبق امور خارجه‌ی جمهوری اسلامی ایران معرفی شد. متن کامل سخنان آقای دکتر یزدی، که منتشر شده است، حاوی نکاتی بود که در اینجا به طور فشرده به چند مورد اشاره می‌کنیم. وی در فرازی بیان کرد که افغانستان نشانه‌های یک جامعه‌ی در حال انتقال را از خود بروز داده و بدیهی است که ورود به دوره‌ی جدید جز با وحدت تمامی اقوام و به رسمیت شناختن آراء، عقاید و دیدگاه‌های گوناگون مذهبی و سیاسی میسر نخواهد بود. ایشان، در فرازی دیگر، اعلام کرد که زنده‌یاد مسعود را باید نه به عنوان یک شخص، که به عنوان یک شخصیت و منش، در راه مبارزه برای استقلال، آزادی و حاکمیت ملی افغانستان ارزیابی کرد و اضافه نمود که شهید مسعود یک هویت، یک اندیشه و یک آرمان بود که نمرده است، بلکه زنده و در حال رشد و شکوفایی است. اندیشه او پاسخ یا نسخه‌ای برای رفع بحران‌های سرنوشت ساز کنونی افغانستان است. در اندیشه شهید مسعود، مبارزه در راه آزادی با رهایی کشور از اشغال بیگانگان به پایان نمی‌رسد، بلکه کسب استقلال مقدمه‌ای واجب برای تحقق حقوق و آزادی‌های اساسی مردم است. شهید احمد شاه مسعود یک نظریه پرداز دانشگاهی یا حوزوی نبود. او یک روشنفکر دینی بود که با اندیشه اسلامی به دنبال حل بحران‌های کنونی جامعه افغانستان بود و دلبستگی و پیوند او با روشنفکران دینی دیگر کشورهای اسلامی، مانند بازرگان و شریعتی از ایران، با نوع فهم و درک او از دین رابطه داشت.

یک نکته قابل تامل این بود که سخنرانی دبیرکل نهضت آزادی ایران - که در حدود بیست دقیقه طول کشید - بیش از ده بار با تشویق و ابراز احساسات حاضران روبرو شد و نکته‌ی دیگر آن که سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران، به رغم اعلام برنامه سخنرانی ایشان، در جلسه حضور نیافت.

در روز دوم سمینار، خانم دکتر فریده غیرت، فعال حقوق بشر و وکیل دادگستری، آقای امیر محبیان، عضو هیات سردبیری روزنامه‌ی رسالت، آقای مرتضی کاظمیان، فعال مطبوعاتی و عضو شورای فعالان ملی-مذهبی، آقای فرخیار، نویسنده و پژوهشگر مسائل افغانستان و تاجیکستان، آقای شکوهی، معاون فرهنگی روزنامه‌ی جام جم و از مسوولان رادیو گفتگو و آقای مهدی معتمدی مهر، وکیل دادگستری و عضو دفتر سیاسی نهضت آزادی ایران، سخنرانی کردند. سخنان آقای معتمدی مهر - که متن آن به طور کامل منتشر شده است - به پیوندهای عمیق

میان ملت‌های ایران و در زمینه‌هایی مانند فرهنگ، زبان، اساطیر و ادبیات مشترک اشاره داشت. او همچنین به ضرورت بررسی وجوه انسانی شهید مسعود و آسیب‌شناسی اسطوره‌سازی چهره‌هایی مانند او در جوامعی چون ایران و افغانستان پرداخت و این فرایند را علاوه بر تعارض با مشی آن شهید، به عنوان یک روشنفکر دینی که مبارزه با جهل و خرافات را مهم می‌دانست، در تعارض با منطق قرآن مجید - که انسان را توانای پذیرش تعهدی می‌داند که کوه‌ها از تحمل آن عاجزند - اعلام کرد. او ادامه داد که مشکل اساسی در جوامع اسلامی تجربه‌ی قرن‌های متوالی حکومت‌های استبدادی است که به نهادینه شدن استبداد به مثابه‌ی یک فرهنگ و یک عادت مهلک درونی انجامیده است و در دوران اخیر، که گرایش به انتخابات آزاد از سوی ملل مختلف جهان مطرح می‌شود، باید توجه داشت که پیش‌شرط آن تحقق حقوق و آزادی‌های اساسی مردم و در کانون این حقوق آزادی انسان قرار دارد. همچنین باید توجه داشت که در جوامع اسلامی، اولین و بزرگ‌ترین گام تبیین معانی آزادی و کارکرد آن است و این ضرورتی است که بنیان‌گذاران نهضت آزادی ایران در چهل و شش سال پیش به آن توجه داشتند و اولویت را در مبارزه برای تحقق آزادی مردم دانستند. در پایان، معتمدی مهر بیان کرد که ما بنا بر مشی احمد شاه مسعود در نگرش دینی و روش و ماهیت مبارزاتی وی، او را هم‌آرمان و دارای وجوه مشترک با برخی از پیش‌کسوتان، مانند شهید دکتر مصطفی چمران دانسته و از این رو خود را سوگوار انسانی می‌دانیم با مرام مشترک، که عضو معنوی نهضت آزادی ایران محسوب می‌شود.

از جمله دیدارهایی که هیات ایرانی در این سفر، انجام دادند گفتگوهای اختصاصی با آقایان احمد ولی مسعود، رییس بنیاد احمد شاه مسعود، دکتر یونس قانونی، رییس محترم مجلس افغانستان، دکتر عبدالله، وزیر سابق امور خارجه، آقای پیر گیلانی، از مشایخ عرفانی و مجاهدان نامدار افغان و رییس حزب محاز ملی افغانستان، و نیز رییس و برخی از اعضای حزب کنگره ملی به رهبری آقای دکتر لطیف پدram بود. اعضای هیات همچنین از دانشگاه دولتی کابل، مزار سید جمال‌الدین اسدآبادی (افغانی) - روحانی آزادی‌خواه و نخستین نظریه پرداز نواندیشی دینی - و برخی انجمن‌های غیر دولتی فعال در افغانستان، مانند اتحادیه ملی ژورنالیست‌ها و بنیاد آرمان‌شهر بازدید کردند. اهم مواردی که در این دیدارها مطرح شد، به شرح زیر بود:

- تاریخچه‌ی مبارزات ملت افغانستان در دوره‌های جهاد با دولت اتحاد جماهیر شوروی، جنگ‌های داخلی، نحوه و علل به قدرت رسیدن طالبان - به عبارت دیگر، آغاز دوران مقاومت - نقش و نوع ارتباط دولت آمریکا با طالبان و گروه‌هایی از مجاهدین افغان، حمله‌ی نیروهای نظامی خارجی و

بین‌المللی به افغانستان، آغاز دوران موسوم به سازندگی، نقد تعامل رییس جمهور با شخصیت‌های ملی افغان و آسیب‌شناسی دوره‌ی اخیر .

- نقش و جایگاه احمد شاه مسعود در دوران مبارزه، و حتی پس از شهادت، به عنوان یگانه پارادایم موثر و هم‌راستا با منافع ملی .

- ارزیابی خطر وقوع مجدد جنگ و حتی سلطه‌یابی دوباره‌ی طالبان از یک سو و بروز تجزیه‌طلبی از سوی دیگر، عدم امکان تشکیل ارتش ملی و بررسی راه‌های دستیابی به امنیت و صلح پایدار در افغانستان با طرح نظام سیاسی فدرالی، به عنوان راه حل موثر در رفع تعارضات و چالش‌های قومی و مذهبی .

- چگونگی برخورد با طالبان و بررسی امکان مذاکره‌ی دولت با آنان .
- توجه عمیق به کار فرهنگی در کنار فعالیت سیاسی و بررسی نقش اسلام روشنفکرانه و معتدل در حل تعارضات داخلی و تاثیر این دیدگاه بر ارتباط با جهان خارج

- توجه به ارتباطات گسترده‌ی فرهنگی و وجود یک حوزه‌ی تمدنی مشترک میان ایران و افغانستان، نقش و جایگاه دولت و ملت ایران در بازسازی افغانستان و نقد عملکرد دیپلماسی دولت ایران، که در برخی از موارد، بدون اعتنا به منافع مشترک دو ملت عمل می‌کند .

- لزوم تعیین سرنوشت افغانستان به وسیله ملت آن و خروج نیروهای بیگانه از خاک آن کشور .
- تمایز قایل شدن میان نقش و عملکرد نیروهای حافظ صلح سازمان ملل و نیروهای ناتو و نارضایتی عمومی از نیروهای اخیر .

- ابراز علاقه دو جانبه از سوی هیات ایرانی و دعوت‌کنندگان در تداوم ارتباطات و تبادل تجربه‌های مشترک .

- تاثیر بحران‌های داخلی پاکستان بر وضعیت افغانستان و نقش جریان نظامی حاکم در پاکستان در میزان قدرت طالبان و بروز ناامنی و بحران در افغانستان .

نهضت آزادی ایران با قدردانی از میهمان‌نوازی تحسین برانگیز برادران افغانی، که در کمال محبت و بی‌دریغ صورت گرفت، امیدوار است که خداوند متعال بر رنج‌های ملت افغانستان، پایانی عاجل قرار دهد و صلح، امنیت، دمکراسی، آزادی، حق تعیین سرنوشت و عدم مداخله‌ی بیگانگان، سلامت، پیشرفت و بهروزی را به این ملت ستم‌دیده ارزانی فرماید.

نهضت آزادی ایران